

ماده ۲: شرح وظایف ماما در حوزه بهداشت باروری

۱- دوران قبل از بارداری: وظایف ماما در دوران قبل از بارداری شامل: آموزش، مشاوره، غربالگری و ارائه خدمات مطابق دستورالعمل می باشد.

۲- دوران بارداری

۲-۱- خدمات سرپایی

- گرفتن شرح حال، تاریخچه ملامی و تعیین تاریخ احتمالی زایمان
- انجام معاینات فیزیکی و مائورهای لنوید
- معاینات ارزشی لکن
- توزین، کنترل علام حیات، بررسی ارتفاع رحم، پایش رشد جنین و سمع صدای قلب جنین
- درخواست آزمایشات تشخیص حاملگی (خون، ادرار)
- درخواست آزمایشات معمول حین حاملگی: مطابق با دستورالعمل شامل: کامل ادرار، کشت ادرار، CREATININE, BUN, HBSAb, HBSAg, VDRL, FBS, CBC Diff, Hct, Hb, Blood Group RH, HIV, GCT, GTT, CHOLESTROL, TRIGLYCERIDE
- درخواست سونوگرافی حاملگی، بررسی سلامت جنین و بیوفیزیکال پروفایل
- مشاوره و آموزش دوران بارداری در زمینه بهداشت فردی، تغذیه، علام هشدار، مصرف دارو، رفتارهای پرخطر، عوامل خطر محیطی و شغلی، بهداشت دهان و دندان، ورزشهای دوران بارداری و آمادگی جسمی و روحی دوران بارداری، وضعیتهای مختلف زایمان، مزایای زایمان طبیعی، مضرات سزارین های غیر ضرور، ترویج تغذیه با شیرمادر، مراقبت از نوزاد، مراقبتهای پس از زایمان و تنظیم خانواده
- صدور گواهی سلامت مادر برای شرکت در کلاسهای آمادگی دوران بارداری و زایمان
- برگزاری کلاسهای آموزش دوران بارداری، کلاسهای آمادگی برای زایمان

آیین نامه تعیین حدود صلاحیت ماماهاى کارشناس و کارشناس ارشد

ماده ۱- تعریف ماما

ماما به شخصی اطلاق می شود که تحصیلات ملامی را در حد کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکترا برپایه مقررات در مراکز آموزش داخلی و خارجی به پایان رسانیده و موفق به اخذ مدرک تحصیلی از مراکز معتبر مورد تأیید وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی شده باشد. او قادر است خدمات بهداشت باروری را (از تولد تا سالمندی) به زنان، خانواده و جامعه ارائه نماید و موجب ارتقای سلامت مادر، نوزاد و در نهایت جامعه گردد. وی می تواند با ارائه اقدامات اورژانس در نبود پزشک و ارجاع به موقع، به نجات جان مادر و نوزاد کمک نماید.

همچنین می تواند به عنوان محقق، مجری یا همکار طرح تحقیقاتی به امر مدیریت و پژوهش در کار حرفه ای خود بپردازد. ماما می تواند خدمات ملامی را با توجه به حدود شرح وظایف در بیمارستان، مراکز درمانی، مراکز مشاوره ملامی، منازل، دفاتر کار ملامی و سازمانها ارائه دهد.

با عنایت به تعریف فوق، ماما موظف است در حیطه شرح وظایف ذیل در جایگاه خود انجام وظیفه نماید.
تبصره ۱: وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی می تواند بنا به نیاز سیستم شبکه و واحدهای تابعه زیر نظر مدیریت شبکه، متخصصین زنان و ملامی، کارشناسان و کارشناسان ارشد ملامی از وجود کارکنان ملامی استفاده خدمتی مورد نیاز را به عمل آورد.
تبصره ۲: ماما موظف است ضمن تشخیص موارد غیرطبیعی در فرآیند مراقبت، مددجو را به پزشک متخصص ارجاع دهد. مسئولیت پیگیری پس خوردن و ادامه مراقبت ها بنا به توصیه های پزشک مربوطه به عهده وی می باشد.
تبصره ۳: ماما باید در آرایه کلیه خدمات خود استانداردهای شغلی، حدود وظایف و اخلاق حرفه ای در حقوق بیمار را رعایت نماید.
در این آیین نامه به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی "وزارت"، پزشک متخصص زنان و زایمان "پزشک"، آخرین دستورالعمل های صادره از وزارت بهداشت "دستورالعمل" گفته می شود.

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
دفتر وزیر

- کنترل صدای قلب جنین و ثبت آن
- انجام فیتال مانیترینگ و تفسیر نتایج آن (پس از طی دوره های آموزشی)
- کنترل علائم حیاتی مادر
- کنترل انقباضات رحمی (طول مدت شدت و فاصله انقباضات) و ثبت در پرونده
- گرفتن رگ و مایع درمانی وریدی و انواع تزریقات طبق دستور پزشک
- تزریق سولفات منیزیم به بیمارمان مبتلا به پره اکلامپسی و اکلامپسی در صورت عدم حضور پزشک (دوز اولیه اتنوزیون صفلائی در واحدهای تسهیلات زایمانی و در موارد اورژانس تا دسترسی به پزشک و مراکز درمانی تخصصی) طبق دستورالعمل
- تحریک زایمانی (INDUCTION)، تقویت و تشدید مردهای زایمان (AGUMENTATION) با دستور پزشک مطابق با دستورالعمل
- آماده نمودن مادر برای انجام سزارین شامل: تشکیل پرونده، درخواست آزمایشها، سونداژ مثانه و انجام مراقبت های روتین قبل از سزارین
- درخواست آزمایشات کلیوی و کبدی در هیپرتنسیون بارداری (بر اساس دستورالعمل)
- استفاده و به کار بردن روش های غیر دارویی کاهش درد زایمان شامل: ماساژ، آروماتراپی، طب فشاری، تزریق داخل جلدی آب مقطر استریل، گرما و سرما درمانی، بیولیندیکه موسیقی درمانی، انگوهای تنفسی، تن آرامی، تصویرسازی، تجسم مثبت و وضعیت های مختلف لیبر و زایمان، TENS، استفاده از حضور همراه آموزش دیده
- مراقبت از مادر هنگام استفاده از روش های دارویی کاهش درد زایمان (ایپیدورال و انتونوکس) زیر نظر پزشک متخصص بهیوشی
- تبصره ۷: به کارگیری روشهای دارویی و غیر دارویی کاهش درد زایمان منحصر "پس از طی دوره های آموزشی مورد تأیید وزارت با سازمان نظام پزشکی مجاز می باشد.
- حضور در طی مراحل لیبر و زایمان به عنوان همراه (دول)

۸۸۵/۵

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
دفتر وزیر

- آموزش روش های بی دردی و کاهش درد زایمان برای مادر و همراه
 - ارزیابی سلامت جنین شامل: بررسی حرکات جنین، NST، تبصره ۲: ماما می تواند OCT (Oxytocin Challenge Test) را زیر نظر پزشک انجام دهد.
 - تجویز داروهای مجاز در حاملگی طبق لیست پیوست و برابر دستورالعمل های مربوطه
 - انجام کلیه مراقبت های لازم از مادران باردار مبتلا به پیملیهای داخلی و جراحی طبق دستورالعمل
- ۲-۲- وظایف مربوط به گروه مادران پرخطر بستری
- انجام اقدامات مراقبتی و درمانی در گروه مادران باردار پرخطر بستری بر اساس دستورالعمل و دستور پزشک

۳- حین لیبر و زایمان

- گرفتن شرح حال، معاینه فیزیکی و ثبت در پرونده
- تصمیم گیری، دستور پذیرش و تشکیل پرونده مطابق فرم های مربوطه
- معاینه واژینال و ثبت پیشرفت زایمانی در فرم پارتوگراف و پرونده مادر
- تشخیص فوریت های مامائی و اطلاع به پزشک مقیم یا آنگال برای حضور بر بالین بیمار
- درخواست انجام آزمایشات (خون، ادرار، فرن تست، نیتراژین تست، رزرو خون)
- تبصره ۵: انجام فرن تست و نیتراژین تست به عهده ماما است.
- درخواست روش های پاراکلینیکی (سونوگرافی، رادئوگرافی، NST، BPS)
- تبصره ۶: ماما می تواند OCT را به منظور ختم حاملگی زیر نظر پزشک انجام دهد.
- انجام اقدامات اورژانس مامائی در مواقع عدم دسترسی به پزشک و ارجاع مادر یا نوزاد به سطوح بالاتر مراقبتی منطقه
- دستور و نظارت بر انجام شیو و اتما
- پذیرش زانو در اتاق درد و زایمان

۸۸۵/۵

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
دفتر وزیر

۴: بعد از زایمان (زایمان طبیعی و سزارین)

۴-۱- مراقبات زایمان

- قرار دادن مادر و نوزاد در وضعیت راحتی و کنترل و نظارت بر انجام ثبت اثر انگشت مادر، اثر کف پای نوزاد در پرونده
- بستن دستبند نوزاد با توجه به مندرجات پرونده
- انجام اولین تغذیه پستانی نوزاد، شیردهی و برقراری تماس پوستی بلافاصله پس از تولد مطابق با دستورالعمل
- درخواست آزمایشات کومبس مستقیم و غیرمستقیم
- تجویز آمپول روگام
- کنترل وضعیت مادر بعد از زایمان شامل: علائم حیاتی، خونریزی واژینال، قوام رحم، ارتفاع رحم، هوشیاری مادر، بررسی مثانه، حجم ادرار و ادامه مراقبت‌ها طبق دستورالعمل تا حداقل ۲ ساعت پس از زایمان و ثبت مراقبت‌های ارائه شده در پرونده
- کنترل خونریزی رحم: ماساژ دستی، بررسی وضعیت رحم، بررسی برفه
- تجویز داروهای کنترل کننده خونریزی مانند اکسی توسین و مترون
- اقدام به تخلیه مثانه در صورت احتباس ادرار مطابق پروتکل وزارت بهداشت
- مراقبت‌های مرحله چهارم زایمان طبق دستورالعمل
- ثبت شرح زایمان و دستورات بعد از زایمان در پرونده
- گزارش موارد غیرطبیعی پس از زایمان نظیر خونریزی واژینال، علائم حیاتی غیرطبیعی، ورم و تورم رحم، چسبندگی جفت به پزیشک و انجام اقدامات اورژانسی در صورت عدم حضور پزیشک تا زمان دسترسی به پزیشک
- صدور گواهی ولادت
- دستور انتقال مادر و نوزاد به بخش بعد از زایمان و اجرای طرح هم‌چواری مادر و نوزاد

۸۸/۱/۱۵

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
دفتر وزیر

- انجام زایمان در آب در صورت تمایل مادر (انجام زایمان در آب می‌بایست بر اساس دستورالعمل و با مولفقت متخصص کودکان بیمارستان باشد)
- انجام مراحل مختلف زایمان با نمایش سر به طور مستقل (سه مرحله زایمانی)
- استفاده از بی‌حسی موضعی برای انجام و ترمیم اپی‌زیاتومی
- ترمیم پارگی پرینه درجه یک و دو
- انجام زایمان با نمایش ته در بارداری سوم و بالاتر (در مواقع اورژانسی و عدم حضور پزیشک)
- انجام کورژ رحم در صورت عدم خروج جفت در صورت عدم دسترسی به پزیشک و موارد اورژانسی
- انجام فوریت‌های ممانعی در صورت عدم حضور پزیشک (به جز گذاردن انواع فورسپس و واکيوم)
- تیسره: گذاردن واکيوم فقط توسط کارشناس ارشد ممانعی مجاز می‌باشد.
- احیای مادر و نوزاد طبق دستورالعمل
- تجویز داروهای مجاز طبق لیست پیوست و برابر دستورالعمل
- معاینه جفت و بند ناف از نظر وجود ناهنجاریها و کامل بودن جفت
- مراقبت اولیه نوزاد در اتاق زایمان طبق دستورالعمل شامل:
- ارزیابی قبل از تولد نوزاد: آماده سازی شرایط مناسب دما و مراقبت از نوزاد: قرار دادن نوزاد در محیط با دمای مناسب احیای نوزادان نیازمند احیاء، گلاسه و بریدن بند ناف، خشک کردن نوزاد، برقراری تماس پوست با پوست مادر و نوزاد، تعیین و ثبت آپگار نوزاد در دقیقه اول، تعیین و ثبت آپگار نوزاد در دقیقه پنجم، بررسی علائم حیاتی نوزاد، ارزیابی سلامت ظاهری نوزاد، تعیین هویت نوزاد
- اعلام جنسیت و نشان دادن نوزاد به مادر
- دستور انتقال نوزاد از اتاق زایمان به بخش بعد از زایمان و اجرای طرح هم‌چواری
- صدور گواهی فوت نوزاد در صورت بروز مرده زایی یا مرگ نوزاد

۸۸/۱/۱۵

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
دفتر وزیر

۳-۴- وظایف مرتبط با مراقبت از نوزاد در بخش هم اتاقی مادر و نوزاد:

- اندازه گیری قد و وزن، دورسر و دور سینه نوزاد
- بررسی علائم حیاتی
- تزریق ویتامین K1
- شستشوی معده در نوزادان بستری طبق دستورالعمل
- واکسیناسیون
- کمک به مادر در تغذیه نوزاد با شیر مادر
- استحمام نوزاد
- مراقبت از بند ناف

۵- شرح وظایف ماما در دوران غیر بارداری

۱-۵- مشاوره و آموزش

ماما می تواند در کلیه موارد مرتبط با بهداشت باروری به مددجویان (زوجین جوان، میانسالان و سالمندان) بشرح ذیل ارائه خدمت نماید.

تبصره ۱: ارائه خدمات مشاوره ای فقط در صورت گذراندن دوره های مربوطه امکان پذیر خواهد بود.

- آموزش و مشاوره بلوغ
- آموزش و مشاوره بهداشت جنسی
- آموزش، مشاوره و غربالگری قبل و بعد از ازدواج
- مشاوره با زوجین در مورد روش های مختلف جراحی و غیر جراحی پیشگیری از بارداری مانند مشاوره و آموزش قبل و بعد از بستن لوله ها در زن و مرد، گذاشتن IUD، روش های تزریقی، کاشتنی و ...)
- آموزش و مشاوره تنظیم خانواده در منزل

۸۸۸/۵

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
دفتر وزیر

۲-۴- وظایف مربوط به مراقبت مادر در بخش هم اتاقی مادر و نوزاد (از ۲ ساعت پس از زایمان تا زمان ترخیص)

- کنترل علائم حیاتی، خونریزی، قوای رحم، ارتجاع رحم، هوشیاری مادر، وضعیت پرینه، وضعیت مثانه، وضعیت پستان، شیردهی، بررسی ادم پاهای و وضعیت حرکتی مادر در بخش بعد از زایمان (طبق دستورالعمل)
- آموزش تمرینات توانبخشی بعد از زایمان
- گزارش هرگونه موارد غیرطبیعی به پزشک درخواست حضور او و انجام فوریتهای پزشکی تا زمان حضور یا دسترسی به پزشک
- انجام مراقبتهای پس از زایمان، اجرای دستورات دارویی و سایر اقدامات در گروه مادران پرخطر بستری (طبق دستورالعمل و بر اساس دستور پزشک)

• آموزش مراقبتهای بهداشتی محل ایی زائوسی

- آموزش به مادر در مورد مراقبت از خود شامل: مراقبت از پستان و نحوه شیردادن، تغذیه، استحمام، روش های پیشگیری از بارداری، ورزشهای بعد از زایمان، واکسیناسیون، ارتباط جنسی با همسر، علائم خطر در مادر
- آموزش به مادر در مورد مراقبت از نوزاد شامل: توجه به بند ناف، پیشگیری از هیپوترمی، علائم خطر در نوزاد و کودک نظیر زردی و غیره، پایش رشد کودک، نحوه ماساژ نوزاد بر اساس دستورالعمل مراقبت از نوزاد سالم
- صدور دستور ترخیص مادران با زایمان طبیعی پس از انجام معاینات لازم و ارزیابی های بعد از زایمان
- انجام مراقبت بعد از ختم زود هنگام بارداری و انجام مراقبت بعد از سقط جنین
- آموزش غربالگری اختلالات تیروئید نوزاد (طبق دستورالعمل)
- صدور مرخصی استعلاجی زایمان
- تبصره ۱: فقط در مواردیکه ماما عامل زایمان باشد.
- تجویز داروها و مکمل های مجاز مطابق لیست پیوست و دستورالعمل

۸۸۸/۵

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی
دفتر وزیر

- انجام معاینات دوره‌ای پستان و غربالگری بیماری‌های مربوطه و ارجاع به پزشک در صورت لزوم
- انجام معاینات دستگاه تناسلی و غربالگری بیماری‌ها و ارجاع به پزشک در صورت لزوم
- انجام دوره‌ای پاپ اسمیر و نیز بررسی سیتولوژیک نمونه
- معاینه نوزاده شیرخوار، کودک کمتر از ۸ سال طبق دستورالعمل
- ارائه سایر روش‌های پیشگیری از بارداری هورمونی و سد کننده (به غیر از روش‌های جراحی) با رعایت مراقبت‌ها و معاینات مربوطه

۳-۵- ارائه خدمات شامل:

- گرفتن شرح حال، انجام معاینات فیزیکی، درخواست آزمایشات لازم و غربالگری
- درخواست آزمایشات شامل: انجام پاپ اسمیر، گشت ترشحات واژن، CBC Diff, GCT, GTT, BS, FBS, BUN, BG, RH, U/A, U/C, Prolactin, CREATININE, TRIGLYCERIDE, CHOLESTROL, HBSAg, HBSAb, HIV, VDRL, SGPT, SGOT, T3, T4, TSH, FSH, LH
- درخواست سونوگرافی برای بررسی وضعیت رحم، تخمدان، وضعیت IUD
- درخواست ماموگرافی
- گذاردن انواع IUD و خارج کردن آن
- ارائه خدمات کلیه روش‌های پیشگیری از بارداری (آی یودی، کاندوم، قرص‌های خوراکی، کپسول‌های کلشتی، آمپول‌های تزریقی) طبق دستورالعمل
- تیمه ۱۲: انجام آزمایشات لازم قبل از تجویز قرص‌های خوراکی، داروهای تزریقی پیشگیری از بارداری و پس از واکنش‌های طبق دستورالعمل
- ارائه خدمات سایر روش‌های نوین پیشگیری از بارداری به جز جراحی در صورت ابلاغ تنفیذ ارائه آن خدمات توسط ملما از سوی وزارت

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی
دفتر وزیر

- آموزش و مشاوره روش‌های تنظیم خانواده پس از زایمان و پس از سقط
- آموزش جامعه برای جلب مشارکت آنان در برنامه‌های بهداشتی باروری به خصوص مشارکت مردان در برنامه‌های تنظیم خانواده
- مشاوره، آموزش و غربالگری قبل از بارداری
- مشاوره و آموزش دوران بارداری، زایمان و پس از زایمان
- مشاوره و آموزش خودآزمایی پستان و غربالگری بیماری‌های پستان
- آموزش واکسن‌های مادر، نوزاده شیرخوار و کودک کمتر از هشت سال
- مشاوره و آموزش کودک سالم و بیمار طبق دستورالعمل
- تیمه ۱۱: ملما می‌تواند در مراکز بهداشتی درمانی و بیمارستانها و مراکز حمایتی و حقوقی و قضایی به عنوان مشاور بهداشت باروری (شیردهی، تنظیم خانواده، مشاوره حین ازدواج، طلاق و ...) ارائه خدمت نماید
- آموزش و مشاوره در خصوص بیماری‌های مقاربتی، ایدز، هپاتیت و رفتارهای پرخطر
- آموزش، مشاوره و غربالگری سرطانهای شایع زنان
- آموزش و مشاوره در ناباروری زوجین
- آموزش و مشاوره در خصوص مسائل و مشکلات عملکرد جنسی
- آموزش و مشاوره در مورد بهداشت سالمندی و یائسگی
- آموزش و مشاوره در خدمات عاطفی به مادر و خانواده نظیر از دست رفتن جنین، نوزاد و کودک
- آموزش و مشاوره در موارد شغلی مرتبط با بهداشت باروری
- آموزش و مشاوره مراقبت از نوزاد به مادر و خانواده
- آموزش و مشاوره در مورد چگونگی مصرف مکمل‌ها

۲-۵- معاینات شامل

- گرفتن شرح حال، معاینات فیزیکی، آزمایشات غربالگری در مراجعین و آموزش به آنان

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت و درمان امور پزشکی
دفتر وزیر

- همکاری در برنامه ریزی اجرا و نظارت برنامه سالمندان براساس پروتکل وزارت بهداشت
 - برنامه ریزی مدیریت و نظارت بر بخش های مراقبتی مادران و نوزادان در منزل
 - عضویت و شرکت فعال در کمیته های ارتقاء سلامت مادران و نوزادان
- تیمبره ۱۹: فوریت های مامایی با توجه به نوع خدمات آن به عنوان اورژانس داخل بیمارستانی نیز محسوب می شود لذا وظایف ماما در این موارد نیز تابع وظایف در موارد اورژانس است و کلیه قوانین آرایه خدمات در این زمینه مشمول آن می باشد و در موارد بروز بلاای طبیعی و حوادث غیر مترقبه ماما می تواند جزو تیم خدمات بهداشت باروری را آرایه نماید.

ماده ۲: موارد غیر طبیعی ارجاع به پزشک و پیگیری پس خواند

- نمای چنین غیر از قله سر، قرارهای غیر طبیعی و چند قلوئی
- پیدایش علامت زجر چنین مانند ضربان قلب کمتر از ۱۱۰ یا بیش تر از ۱۶۰، نامرتب بودن ضربان قلب، تشنج صلی قلب
- چنین و کاهش حرکات چنین
- پاره بودن کیسه آب به مدت بیش از ۶ ساعت
- تب در بارداری و زایمان
- پایین یا بیرون افتادن پند ناف
- الگوی انقباضات غیر طبیعی مانند طولانی شدن، متوقف شدن، پشت سر هم شدن انقباضات در مراحل لیبر و زایمان (طبق پارتوگراف)
- وجود هرگونه توده و انسداد در مسیر کتال زایمان
- هرگونه سابقه جراحی (سزارین قبلی)، حاملگی غیر طبیعی، سقطهای مکرر و نازایی
- وجود هرگونه غولریزی غیر طبیعی
- فشارخون بالاتر از ۱۳۰/۹۰ و حملات تشنجی
- فشارخون پایین و بروز علائم شوک

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت و درمان امور پزشکی
دفتر وزیر

- درمان عوارض ناشی از استفاده از روش های پیشگیری از بارداری مانند تهوع، استفراغ، خونریزی های رحمی، لکه بینی، اختلالات قاعدگی و افزایش ترشحات واژینال طبق دستورالعمل
- درمان عفونت های دستگاه تناسلی زنان در حد مجاز
- درمان ملسیت پس از زایمان با آنتی بیوتیک و قندلعات درمانی تا قبل از تشکیل آیه، در صورت تشکیل آیه ارجاع به پزشک
- انجام واکسیناسیون زنان باردار، واکسیناسیون شیرخواران و کودکان کمتر از هفت سال طبق دستورالعمل
- ارائه خدمات کودک سالم و بیمار طبق دستورالعمل
- ارائه خدمات مراقبتی مرتبط با جراحی و بیمه های زنان در بخش های داخلی و جراحی زنان

ماده ۳: وظایف در حیطه های آموزشی، پژوهشی، نظارتی و مدیریتی

- ارائه اجرا و انجام طرح های پژوهشی (ملی و بین المللی) به عنوان مجری و همکار
- همکاری در مراکز تحقیقاتی پژوهشی به عنوان پژوهشگر
- برنامه ریزی و نظارت بر تیم های پژوهشی
- همکاری در برگزاری کارگاه ها، سمینارها و کنگره های آموزشی دانشگاه های علوم پزشکی، دانشکده ها و سازمانها
- مدرس کارگاه ها، سمینارها، کنگره های آموزشی برگزار شده در دانشگاه های علوم پزشکی، دانشکده ها و سازمانها
- برنامه ریزی، نظارت و آموزش سایر پرسنل تیم بهداشتی و رابطین بهداشتی در خصوص بهداشت باروری
- آموزش و همکاری در آموزش دانشجویان پزشکی، پیراپزشکی
- همکاری در برنامه ریزی و نظارت بر برنامه رابطان بهداشتی
- همکاری در برنامه ریزی و نظارت بر تیم پزشک خانواده در کنار پزشک
- همکاری در برنامه ریزی، اجرا و نظارت بر برنامه تنظیم خانواده براساس پروتکل وزارت بهداشت
- همکاری در برنامه ریزی، اجرا و نظارت بر برنامه میانسالان براساس پروتکل وزارت بهداشت

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت و درمان امور پزشکی
دفتر وزیر

موارد مختص دفتر کار عبارتند از:

- بستری زائو و پذیرش مسئولیت زایمان در مراکز خصوصی و دولتی یا هماهنگی بیمارستان و پزشک متخصص
- تبصره ۱۳: انجام زایمان در دفاتر کار یا منازل منحصر^۱ در موارد اورژانسی مجاز می باشد.
- تبصره ۱۴: جهت صدور گواهی ولادت توسط ماما برای زایمان در منازل و دفاتر کار لازم است توسط ادارات نظارت بر درمان دانشگاه های علوم پزشکی هر استان به ادارات ثبت احوال هر شهرستان معرفی شوند (بدیهی است رعایت قوانین ادارات ثبت احوال کشور بر عهده صادرکنندگان خواهد بود).
- توزیع وسائل پیشگیری از بارداری و ارائه آمار (طبق فرم اداره تنظیم خانواده وزارت بهداشت)
- تبصره ۱۵: در صورت وجود علامتی دال بر غیر طبیعی یا بیمار بودن مراجعین، ماما موظف است با متخصص زنان مشاوره نموده و نتیجه معاینه تخصصی شیمیه پرونده مراقبتی مادر شده و مراقبتهای دوران بارداری طبق دستور احکامه پلید (کلیه ماماها مجازند با یک متخصص زنان جهت مشاوره برای اقدامات درمانی و جراحی احتمالی یا ارجاع عقد قرارداد نمایند تا در مواقع اورژانسی ارائه خدمات با سرعت بیشتری انجام شود).
- تبصره ۱۶: کلیه ماماها دارای دفتر کار می توانند با مراکز خصوصی، دولتی و خیریه دارای بخش زایمان عقد قرارداد نمایند. در شهرهایی که بخش یا بیمارستان خصوصی وجود ندارد ماماها می توانند با هماهنگی ریاست دانشگاه علوم پزشکی مربوطه با بیمارستان های دولتی طبق دستورالعمل وزارت بهداشت عقد قرارداد نمایند.
- صدور گواهی سلامت هایمن (مطابق با قوانین پزشکی قانونی)
- تجویز داروهای مجاز طبق لیست پیوست
- انجام تزریقات در دفاتر کار ماماها بر اساس آئین نامه تزریقات و پانسمان وزارت
- تبصره ۱۷: انجام تزریقات منحصر^۲ در خصوص داروهای مجاز مندرج در این شرح وظایف می باشد.

ماده ۲۶: داروهای مجاز قابل تجویز توسط ماما

- انواع ویتامین ها به صورت کپسول، قرص، شربت، قطره، پماد

۸۸/۱۵

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت و درمان امور پزشکی
دفتر وزیر

- هر گونه بیماری زمینه ای مادر (کوآرش، صرع، کلیه، قلبه ریه، خون، دیابت، روانی، ضعف مغز و ...)
- حاملگی اول در سن کمتر از ۱۸ سال یا بیش از ۳۵ سال
- وجود علائم پره اکلامپسی و اکلامپسی
- علامت زایمانی قبل از ۳۷ هفته بارداری
- پارگی زوچرس کیسه آب قبل از ۳۷ هفته کامل بارداری
- بارداری بیش از ۴۱ هفته
- مادر RH منفی و کومبس غیر مستقیم مثبت
- تب و لرز ۳۸ درجه پس از زایمان
- خونریزی بیش از اندازه و عدم برگشت رحم به اندازه نرمال پس از زایمان
- ترشحات غیرطبیعی و بدوی واژینال پس از زایمان
- آبسه پستان
- عدم توانایی دفع ادرار ۱۲ ساعت پس از زایمان
- تورم، درد، پکتورفه ساق و ران پای مادر بعد از زایمان
- ختم حاملگی در مادران دچار ضعف دید شدید (نمره هینک ۹ به بالا)
- هرگونه مورد غیرطبیعی مشاهده شده در آزمایشات و موارد پاراکلینیکی مربوط به جنین و مادر
- اولیگو هیدروآمنیوس و پلی هیدروآمنیوس
- مادران با نمایه توده پنهانی غیر طبیعی (بر اساس پروتکل خارج بیمارستانی)
- اعتیاد مادر

ماده ۵: شرح وظایف ماماها در دفاتر کار

شایان ذکر است وظایف و توانایی های ماما در غیر دفتر کار قابل تسری به دفتر کار نیز می باشد.

۸۸/۱۵

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت و درمان امور پزشکی
دفتر وزیر

- بنی سیلین و مشتقات آن شامل ویال های ۸۰۰۰۰۰-۶,۳,۳ و ۱/۲۰۰/۰۰۰، آمپی سیلین (خوراکی و تزریقی) سفالکسین خوراکی، داکسی سایکلین، آموکسی سیلین (خوراکی و تزریقی)، آزیترومایسین، سفیکسیم، اریترومايسين سفالوتین و کلوزاکزا سیلین با رعایت ملاحظات تشخیصی مثل حساسیت به بنی سیلین و سابقه آلرژی قرص های کوتزیموکسازول، نالیدیکسیک اسید و سپروفلوکساسین منوط به نتیجه کشت ادرار
 - کلوتریمازول، نیستاتین، میکونازول، بتادین، تریپل سولف، مترونیدازول، کلیندا مایسین به صورت قرص خوراکی، کرم موضعی، پماد موضعی، سوسپانسیون، شیاف قرص، ژل و کرم واژینال
 - داروهای ضد خارش ایمن در حاملگی مانند لوسیون ژراتیوم، پماد کالامین D، کالامین، تریامسینولون NNG، تریامسینولون، فلوتسونیدولون، هیدروکورتیزون، کالاندولا و دکسپانتول
 - فلوکونازول به صورت قرص و کپسول
 - آسیکلوویر به صورت پماد و قرص
 - آمپول روگام
 - سولفات منیزیم
 - داروهای مورد نیاز جهت احیا
 - کلیه وسایل و ترکیبات ضد بارداری خوراکی، تزریقی و جلدی موجود در بازار دارویی کشور
 - داروهای گیاهی دارای مجوز وزارت
- این آئین نامه در ۶ ماده و ۱۹ تبصره به استناد ماده واحده قانون چگونگی تعیین وظایف و صلاحیت شغلان حرفه های پزشکی و پیراپزشکی و با کسب نظر سازمان نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران به تصویب رسید.

دکتر انگرانیس
وزیر

۸۸/۱۵

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت و درمان امور پزشکی
دفتر وزیر

- تبصره ۱۸: تنها می توان ویتامین های گروه B را به صورت آمپول تجویز نمود
- ترکیبات آهن و مواد معدنی به صورت قرص، کپسول، شربت، قطره خوراکی کودکان
 - واکسن کزاز (توکسئید)، توام بافتین (توکسئید کزاز و دیفتری) و سرخچه
 - داروهای ضد درد شامل: هیوسین، استامینوفن، مفنامیک اسید، دیکلوفناک، پیروکسیکام، ایبوپروفن، ژلوفن، ناپروکسن و ایندومتاسین به صورت قرص، شیاف، آمپول، کپسول، پماد و ژل (فرم تزریقی دیکلوفناک و پیروکسیکام در بیماران سرپایی غیر مجاز میباشد)
 - کلیه محلولهای ضد عفونی
 - محلول های تزریقی قندی ۵٪ قندی- نمکی، رینگر و نرمال سالین
 - آنتی اسید و ضد نفخ (آلومینیم ام جی، آلومینیم ام جی اس، پنتراکاتین، دایجستو، دای متیکون، راینتیدین و سایمتیدین) به صورت قرص و سوسپانسیون
 - انواع داروهای ضد تهوع و ضد حساسیت (پرومتازین، متوکلوپرامید، دیفن هیدرامین، آنتی هیستامین دکونژستان) به صورت قرص، شربت، قطره و آمپول
 - ملین ها شامل: بیزاکودیل، پسیلوم، سی لاکس، هیدروکسید منیزیم MOM به صورت قرص، سوسپانسیون، شربت، شیاف، پودر و-
 - شربت گاباپنتین در دوران بارداری
 - آمپول اکسی توسین
 - داروهای بی حسی موضعی نظیر لیدوکائین به صورت پماد ژل و آمپول
 - ترکیبات پروژسترونی تزریقی و خوراکی (قرص و آمپول پروژسترون و قرص مدروکسی پروژسترون)
 - قرص و آمپول مترون (داخل صفه)
 - قرص و آمپول ویتامین K و کپسول تراکس آمین
 - پماد و شیاف آنتی هموروئید

۸۸/۱۵